

**Uchwała Nr XLV/333/2022
Rady Gminy Elbląg
z dnia 30.06.2022**

**w sprawie ustanowienia Gminnego Programu Wspierania Rodziny
na lata 2022 – 2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) , art. 176 pkt.1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 447) Rada Gminy Elbląg uchwala co następuje :

- § 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 , który stanowi załącznik do uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Elbląg.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Elbląg .

Przewodnicząca Rady Gminy Elbląg

Barbara Bruzdewicz

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 447) w art. 176 pkt. 1 oraz art. 179 ust. 2 nałożyła na samorządy obowiązek tworzenia 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Poprzedni program uchwalony przez Radę Gminy Elbląg realizowany był do 2021 roku.

Przyjęcie tej uchwały, pozwoli na kontynuowanie udzielania wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Wobec powyższego podjęcie stosownej uchwały jest uzasadnione.

**RADA GMINY
ELBLĄG**

Załącznik do uchwały
Nr XLV/333/ 2022
Rady Gminy Elbląg
z dnia 30.06.2022

**PRZEWODNICZĄCA
Rady Gminy Elbląg**

Barbara Brzdeń

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY W GMINIE
ELBLĄG
NA LATA 2022 – 2024**

SPIS TREŚCI

§1.Wprowadzenie	3
§ 2.Podstawy prawne tworzenia programu	4
§ 3.Diagnoza sytuacji rodzin w Gminie Elbląg	4
§ 4.Działania Gminy	8
§ 5.Zasoby instytucjonalne.....	12
§ 6.Adresaci programu.....	12
§ 7. Cele programu	12
§ 8.Zadania i realizatorzy programu.....	13
§ 9. Finansowanie.....	16
§ 10. Monitoring.....	17
§ 11. Zakładane efekty.....	17
§ 12. Zakończenie.....	17

§ 1. Wprowadzenie

Gminny Program wspierania Rodziny na lata 2022-2024 jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w Gminie Elbląg w latach poprzednich. Powstał w oparciu o art.176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 447) w myśl, którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Program służy wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych . Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zakres planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról rodzicielskich, w szczególności poprzez zapewnienie pomocy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą przede wszystkim na potrzebach dziecka, jednak wsparcie skierowane będzie do wszystkich członków rodziny.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zasady, formy pracy i pomocy rodzinom mającym trudności w prawidłowym wypełnianiu obowiązków wychowawczych oraz sprawowaniu pieczy zastępczej. Ustawodawca zadanie wspierania rodziny podzielił na poszczególne szczeble samorządu tj. gminę, powiat i województwo. Pierwszym i najważniejszym elementem tego systemu jest niewątpliwie gmina. Działania gminy powinny być nakierowane na profilaktykę oraz na wszechstronną pomoc rodzinie w kryzysie, tak aby mogła ona poradzić sobie z występującymi trudnościami. Prawidłowa diagnoza problemów oraz działania profilaktyczne, wspierające dziecko w rodzinie, są formą najbardziej optymalną i skuteczną. Działania nakierowane na utrzymanie pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż między innymi służą obniżeniu kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Ważnym elementem Programu jest również stworzenie warunków do rozwoju kadry pracującej na rzecz rodzin wieloprotymowych i umożliwienie wprowadzania nowych form pracy.

Każda rodzina tworzy swój własny, niepowtarzalny system opiekuńczo-wychowawczy i socjalizacyjny. Oparty jest on na przyjętej hierarchii wartości, normach społecznych i etycznych, przejawiających się w postawach rodzicielskich, więziach uczuciowych i relacjach społeczno-emocjonalnych między rodzicami i dziećmi. Niestety, nie wszystkie rodziny są w stanie prawidłowo wypełniać funkcje opiekuńczo-wychowawcze, wówczas może dochodzić do krzywdzenia lub zaniedbywania dzieci. Problemy występujące w rodzinach często są złożone i dlatego wymagają interdyscyplinarnego podejścia. W rodzinach tych wymagane jest stałe wsparcie i monitorowanie przez przedstawicieli wielu grup zawodowych - pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, kuratorów sądowych, policji itp. Zadaniem ww. osób jest organizowanie właściwych form pomocy na rzecz rodziny przeżywającej trudności. Bardzo ważne jest, aby działania ukierunkowane były na pracę z rodziną w jej naturalnym środowisku. Istotne jest wczesne diagnozowanie problemów w rodzinie i szybkie podjęcie na jej rzecz określonych działań. Wszystkie planowane zadania powinny być realizowane z uwzględnieniem zaangażowania członków rodziny, przy zachowaniu zasady pomocniczości. W swoich działaniach, osoby pomagające, mają przede wszystkim wspierać, a nie zastępować rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo -wychowawczych.

Wzmacnianie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmacnianie społeczności lokalnej. W rodzinie, bowiem dorastają kolejne pokolenia, kształtuje się „kapitał ludzki”, który w przyszłości będzie tworzył społeczeństwo i wpływał na tempo i zakres jego rozwoju.

§ 2. Podstawy prawne tworzenia programu

Niniejszy Program jest zgodny z Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemem Pieczy Zastępczej na lata 2018-2022 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Elbląg na lata 2017-2025 (uchwała Rady Gminy Elbląg Nr XXXVIII/200/2017 z dnia 12.09.2017 r.) .

Na treść i realizację Programu mają również wpływ m.in. następujące akty prawne:

1. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2022 r. poz.559 z późn.zm),
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 r. , poz. 447).
3. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn.zm.),
4. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329).
5. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 z późn.zm.),
6. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj.Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057 z późn.zm.).
8. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1359),

§ 3. Diagnoza sytuacji rodzin w Gminie Elbląg

Gmina Elbląg liczy 7609 mieszkańców, z czego 48,7% stanowią kobiety, a 51,3% mężczyźni. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców wzrosła o 13,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,5 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polsce. Liczba mieszkańców Gminy Elbląg sukcesywnie zwiększa się , w roku 2015 liczyła 7439 osób w 2016 - 7474 osób, w roku 2017 -7514 .

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %) wynosiła w 2017 r.- 8,0, w roku 2018 - 6,7 a

w 2021 - 5,1. Według stanu na 31.12.2021 w Gminie Elbląg zarejestrowanych było 350 bezrobotnych (w 2020 -314) z czego 207 stanowiły kobiety, 71 z prawem do zasiłku, 154 długotrwale bezrobotni i 21 niepełnosprawnych.

Bezrobocie rejestrowane w gminie Elbląg wynosiło w 2021 roku 11,5% (15,3% wśród kobiet i 8,9% wśród mężczyzn). Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej wynosił 58 % .

Główną instytucją realizującą zadania pomocy społecznej, w tym w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej w gminie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu

Diagnoza lokalna dotycząca funkcjonowania rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych została dokonana w oparciu o dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Elblągu.

Mówiąc o przyczynach trudnej sytuacji życiowej osób korzystających ze wsparcia GOPS w Elblągu konieczne jest przeanalizowanie danych dotyczących udzielonej pomocy mieszkańcom gminy.

Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2018	491	1 111
2019	417	918
2020	341	743
2021	383	813

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	Liczba osób	
	Rok 2020	Rok 2021
Świadczenia niepieniężne	191	183
Świadczenia pieniężne	353	341

Powody udzielania pomocy rodzinom w 2021 roku

POWODY UDZIELANIA POMOCY I WSPARCIA	LICZBA RODZIN OGÓŁEM
UBÓSTWO	205
BEZROBOCIE	159
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	118
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	117
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	40
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	36
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	29
ALKOHOLIZM	28
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	26
SYTUACJA KRYZYSOWA	14
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY WIELODZIETNE	3
NARKOMANIA	2
PRZEMOC W RODZINIE	2
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	2
BEZDOMNOŚĆ	6

Powyższe dane przedstawiają szczegółową charakterystykę rodzin, które korzystają z pomocy społecznej oraz przyczyny trudnej sytuacji życiowej, które powodują konieczność zwrócenia się o pomoc.

Najczęstszym powodem trudnej sytuacji życiowej jest ubóstwo. Z tej przyczyny w 2021 roku z pomocy korzystało 205 rodzin. Od wielu lat jedną z głównych przyczyn powodującą trudną sytuację życiową osób i rodzin jest bezrobocie. Liczba rodzin, w której jest przynajmniej 1 osoba jest bezrobotna to 159. Liczną grupą spośród naszych klientów są osoby niepełnosprawne i chore. Z tego powodu udzielono pomocy w 2021 roku 235 rodzinom. Ochrona macierzyństwa i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i

prowadzenia gospodarstwa domowego to kolejna przyczyna trudnej sytuacji wymagająca pomocy.

Wsparcie dla rodzin proponowane rodzinom przez ośrodek pomocy nie ogranicza się tylko do wypłacania świadczeń finansowych.

W odróżnieniu od świadczeń finansowych na przestrzeni trzech ostatnich lat nastąpił wzrost liczby rodzin korzystających wyłącznie z pracy socjalnej - w 2021 roku taką pomocą objęto 58 rodzin. Ogółem, pracą socjalną i innym wsparciem 256 rodzin. Tą formą pomocy wsparcia objęte są głównie rodziny, w których występuje problem: przemocy, alkoholizmu, zaniedbań w opiece i wychowaniu dzieci, niepełnosprawności lub długotrwałej choroby. Rodziny te wymagają wsparcia przede wszystkim w formie poradnictwa, współpracy ze specjalistami i innymi podmiotami.

Istotnym zdarzeniem kryzysowym w rodzinie jest występowanie przemocy. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie uruchamiana jest procedura „Niebieskie Karty”. W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny przy wsparciu policji oraz służby zdrowia ma prawo odebrać dziecko i umieścić u osoby najbliższej lub w pieczy zastępczej (w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Mieszkańcy zmagający się z problemami mogą skorzystać z poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Konsultacyjnym, gdzie prowadzona jest grupa wsparcia dla współuzależnionych oraz ofiar przemocy oraz porady psychologa dla osób indywidualnych, grupowych oraz dla osób uzależnionych od alkoholu. Na przestrzeni ostatnich kilku lat widoczne jest zainteresowanie mieszkańców tą formą pomocy. Jest to praca, którą należy szczególnie cenić, ponieważ świadczy o zrozumieniu istoty pracy socjalnej przez pracowników Ośrodka i nie sprowadzaniu pomocy jedynie do wypłacania przewidzianych ustawą świadczeń. Naszym działaniem, które jest skierowane do rodzin niewydolnych i bezradnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych to przede wszystkim praca socjalna czyli działalność pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny zmierzająca do pomocy we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez kształtowanie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Pomoc świadczona jest rodzinom, osobom, które potrzebują pomocy i naszego wsparcia. W pracy socjalnej wykorzystuje się właściwe tej działalności, metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia. Świadczona jest osobom, rodzinom bez względu na posiadany dochód. Istota pracy socjalnej polega głównie na

niesieniu pomocy i wsparcia w uzyskaniu samodzielności poprzez poradnictwo, pomoc w załatwieniu indywidualnych spraw, motywowanie do wykorzystania własnych możliwości i uprawnień. W praktyce działania pracowników socjalnych sprowadzają się m.in. do utrzymywania stałego kontaktu z klientami, prowadzenia rozmów motywujących i wspierających, wskazywania możliwości rozwiązywania własnych problemów, ale także pomoc w załatwianiu różnych spraw urzędowych. Praca socjalna to także współpraca z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Od wielu lat utrzymujemy stały kontakt z policją, pedagogami szkół kuratorami, korzystamy z ich wiedzy i doświadczeniu. Otrzymujemy informacje dot. interwencji domowych, zaniedbywania obowiązków rodzicielskich, nadużywania alkoholu, zwłaszcza przez rodziców mających pod opieką nieletnie dzieci. Informacje takie posiadamy również ze wszczętych procedur Niebieskich Kart.

§ 4. Działania Gminy

1. Pierwszym i niewątpliwie najważniejszym środowiskiem, w którym żyje i rozwija się człowiek jest rodzina. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest najwartościowszym środowiskiem wychowawczym, które określa i stwarza warunki do indywidualnego rozwoju dziecka. Współczesne rodziny narażone są na problemy i zawiłości wynikające z warunków gospodarczych państwa, regionu, gminy, a przede wszystkim z problemów wewnątrzrodzinnych. Działania wyznaczone gminom w obszarze wsparcia rodziny wskazują katalog świadczeń i usług, za pomocą których można próbować niwelować skutki niekorzystnej sytuacji rodzin, aby dziecko jak najdłużej pozostawało w rodzinie biologicznej.

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy między innymi:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,

- c) prowadzenie i finansowanie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
4. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej,
 5. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
 6. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Oprócz ww. zadań własnych gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny („Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, „Program asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”, „Karta Dużej Rodziny”, „Opieka wytchnieniowa”).

Obecnie obserwujemy pojawienie się w rodzinach wielu problemów i trudności, które niejednokrotnie prowadzą do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych. W rozwiązaniu tych problemów często potrzebna jest pomoc zarówno ośrodka pomocy społecznej, jak i wielu innych podmiotów. Bardzo ważne jest, aby w gminie działał dobrze zorganizowany system wsparcia rodziny, system oparty na współpracy GOPS, instytucji i organizacji działających na polu pomocy społecznej, placówek oświatowych, służby zdrowia, policji i wszystkich osób zainteresowanych dobrem rodzin zamieszkujących gminę Elbląg.

2. Asystent rodziny

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w gminie zatrudniony jest asystent rodziny, do którego zadań należy: wspieranie rodziny biologicznej mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz mającej inne problemy powodujące trudną sytuację życiową. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny oraz organizację własnej pracy. Mówiąc o funkcji asystenta rodziny można wyodrębnić – funkcję wsparcia psychiczno-emocjonalnego, opiekuńczą, doradczą, diagnostyczno-monitorującą, mediacyjną, wychowawczą, motywująco-aktywizującą oraz koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Skierowanie asystenta i jego praca z rodziną ma na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych rodziców, poziomu ich odpowiedzialności za losy swojej rodziny, jak i umiejętności komunikacji w rodzinie. W efekcie wspólne działania rodziny, asystenta i pracownika socjalnego, przy wsparciu innych instytucji i organizacji, mają zapobiec rozpadowi rodziny i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Elblągu zatrudniony jest jeden asystent rodziny w wymiarze pełnego etatu oraz czterech pracowników socjalnych także w pełnym wymiarze etatu.

Wsparciem asystenta rodziny w gminie Elbląg w roku 2021 objętych było 11 rodzin, w tym 33 dzieci.

Innymi formami pomocy rodzinie są:

-rodzina wspierająca, której zadaniem jest pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego czy kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych, przy ścisłej współpracy z asystentem rodziny. Rodzina wspierająca ma aktywnie pomagać w przezwyciężeniu kryzysu w rodzinie wspieranej, a nie ją wyręczać,

-grupy wsparcia, forma pomocy psychologicznej. W grupach wsparcia uczestniczą osoby, które łączą podobne problemy i trudności. Udział w grupie wsparcia polega na dzieleniu się własnymi doświadczeniami z innymi jej członkami, słuchaniu, nawiązywaniu kontaktu, dzieleniu się pożytecznymi informacjami, udzielaniu sobie wzajemnie wsparcia emocjonalnego. Aktywne uczestnictwo w grupie wsparcia pomaga w pracy nad sobą, w osobistym rozwoju, a także w radzeniu sobie z codziennymi trudnościami,

-grupy samopomocowe - dobrowolne zgromadzenie osób, których aktywne działanie skierowane jest na wspólne pokonywanie trudności np.: problemów natury psychicznej lub socjalnej, dotyczących ich samych lub członków rodziny,

-placówki wsparcia dziennego zapewniają opiekę dzieciom i młodzieży podczas czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i zajęć sportowych, pomoc w nauce, stałą pracę z rodziną dziecka.

System wsparcia rodziny na poziomie gminy zakłada ponadto następujące formy pracy z rodziną:

-konsultacje i poradnictwo specjalistyczne,

-usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze,

-pomoc prawną, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,

-realizację wsparcia z zakresu ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

Członkowie uprawnionych rodzin mają zapewniony dostęp do wszelkiego rodzaju poradnictwa. W jego ramach mogą skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępna pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem jest opracowanie katalogu możliwej pomocy dla danej rodziny.

3. Piecza zastępcza

W sytuacji, gdy rodzice nie są w stanie sami wypełniać należycie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci Sąd Rodzinny decyduje o potrzebie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po

wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Sąd może zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy określonych w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej albo zarządzić umieszczenie małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno - opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje postanowienia Sądu, zapewniając opiekę, a gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi odpowiednio wydatki związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Do wydatków wlicza się świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, dodatek do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, dofinansowanie do wypoczynku dziecka, świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, świadczenie przyznane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego zdarzenia mającego wpływ na jakość sprawowanej opieki.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu wynika, że w ostatnich latach wzrosła znacznie liczba dzieci z terenu Gminy Elbląg umieszczanych w ośrodkach wsparcia i rodzinach zastępczych oraz koszty gminy z tym związane.

Rok	Liczba dzieci z terenu Gminy Elbląg umieszczonych w ośrodkach wsparcia i rodzinach zastępczych	Koszt umieszczenia ponoszony przez Gminę Elbląg
2017	17	108 128
2018	20	120 979
2019	29	162 561
2020	25	200 472
2021	28	262 956

§. 5 Zasoby instytucjonalne

Na terenie Gminy Elbląg na budowę lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną zaangażowane są podmioty o zasięgu gminnym i powiatowym:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu,
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu,
3. Gminne placówki oświatowe tj. SP w Nowakowie., SP w Gronowie Górnym , SP w Pilonie, SP w Węzinie,
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Elblągu,
5. Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Elbląg,
6. Sąd Rejonowy w Elblągu,
7. Komenda Miejska Policji w Elblągu,
8. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Elblągu,
9. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Elblągu,
10. Organizacje pozarządowe.

§ 6. Adresaci Programu

Adresatami Programu są rodziny wychowujące dzieci, zamieszkałe na terenie gminy Elbląg, w szczególności rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem oraz rodziny z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

W ramach realizacji Programu przyjęto definicję rodziny wskazaną w art. 16 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Podkreślić należy, że takie rozumienie rodziny nie zakłada konieczności występowania instytucjonalnej formy małżeństwa ani więzi pokrewieństwa. Rodziną nazwana zostanie każda grupa osób, która wykazuje cechy pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

§ 7. Cele Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 wyznacza zadania, których realizacja przyczyni się do zmniejszenia skali problemów społecznych w gminie Elbląg w obszarze wspierania rodziny. Program jest dokumentem wpisującym się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Elbląg lata 2017-2025, w której określony

został cel strategiczny - Wspieranie rodzin w kryzysie, dotkniętych ubóstwem i uzależnieniami, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

1.Cel główny

Poprawa funkcjonowania interdyscyplinarnego systemu wspierania rodzin poprzez wzmocnienie wczesnej identyfikacji rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych.

2.Cele szczegółowe

- 1.Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.
2. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz minimalizowanie ich skutków.
3. Pogłębienie świadomości rodziców w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
4. Tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny.

§ 8. Zadania i realizatorzy Programu

Cel szczegółowy 1: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny				
Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Wsparcie finansowe, rzeczowe i usługowe	Liczba rodzin objętych pomocą	2022-2024	GOPS Elbląg
2.	Dożywianie dzieci	Liczba dzieci objętych dożywianiem	2022-2024	– GOPS Elbląg – Placówki oświatowe
3.	Wsparcie w formie pracy socjalnej	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	2022-2024	GOPS Elbląg
4.	Zapewnienie pomocy w formie pracy z asystentem rodziny	Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny	2022-2024	GOPS Elbląg

5.	Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, w tym bezpiecznego schronienia w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba prowadzonych procedur Niebieska Karta – Liczba rodzin objętych wsparciem – Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy 	2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> – Zespół Interdyscyplinarny, GOPS Elbląg – Sąd Rejonowy w Elblągu Wydział Rodzinny i Nieletnich – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Elblągu – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu – Komenda Miejska Policji w Elblągu
6.	Udzielenie pomocy specjalistycznej (niepełnosprawność, przemoc w rodzinie, uzależnienia, itp.)	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rodzin/osób, które uzyskały wsparcie – Liczba udzielonych porad specjalistycznych 	2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Elbląg – PCPR – Służba zdrowia

Cel szczegółowy 2: Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz minimalizowanie ich skutków

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego	Liczba rodzin objętych wsparciem	2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Elbląg – Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne – Placówki oświatowe
2.	Organizacja grup wsparcia dla rodziców przy zastosowaniu zasady pomocniczości (problemy wychowawcze, przemoc, uzależnienia)	Liczba działających grup wsparcia	2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Elbląg
3.	Systematyczna praca socjalna z rodzinami znajdującymi się w sytuacji kryzysowej (m.in. uzależnienia, przemoc)	Liczba rodzin objętych wsparciem	2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Elbląg – GKRPA – Zespół Interdyscyplinarny – Kuratorzy sądowi
4.	Wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie integracji rodziny	Liczba inicjatyw lokalnych	2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Elbląg – Gminna Biblioteka – Organizacje pozarządowe
5.	Promocja i finansowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców, dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba programów – Liczba odbiorców /uczestników/ 	2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> – GKRPA – GOPS Elbląg – Placówki oświatowe – Gminna Biblioteka – Organizacje pozarządowe

6.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień	Liczba osób objętych działaniami	2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> - GKRPA - GOPS Elbląg - Placówki oświatowe - Służba zdrowia - Gminna Biblioteka
7.	Współpraca instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych - Liczba wspartych rodzin 	2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> - Zespół Interdyscyplinarny - KMP Elbląg - GOPS Elbląg - Placówki oświatowe - Kuratorzy sądowi - Służba zdrowia

Cel szczegółowy 3: Pogłębienie świadomości rodziców w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	2022-2024	GOPS Elbląg (pracownicy socjalni, asystent rodziny)
2.	Podnoszenie kompetencji rodziców w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych /m.in. poprzez realizowanie warsztatów, programów, projektów /	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba rodziców objętych wsparciem - Liczba warsztatów, programów, projektów 	2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS Elbląg - Placówki oświatowe
3.	Organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych mających na celu rozwijanie pasji, zainteresowań, talentów dzieci i młodzieży	Liczba zorganizowanych zajęć	2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS Elbląg - Placówki oświatowe - Gminna Biblioteka
4.	Wdrażanie ogólnopolskich kampanii dotyczących profilaktyki uzależnień np. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Narkotykom mówię NIE”, „Reaguj na Przemoc”	Liczba wdrożonych kampanii	2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS Elbląg - GKRPA
5.	Pomoc asystenta rodziny w realizacji działań z zakresu ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	Liczba osób objętych pomocą	2022-2024	GOPS Elbląg

6.	Pomoc specjalistyczna dla rodzin mających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich	Liczba rodzin objętych pomocą specjalistyczną	2022-2024	– Gminny i Powiatowe Punkty Poradnictwa – GOPS Elbląg – Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne
Cel szczegółowy 4: Tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny				
Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Zabezpieczenie środków finansowych na utrzymanie dzieci z terenu gminy Klembów umieszczonych w pieczy zastępczej.	– Liczba dzieci z terenu gminy Klembów umieszczonych w pieczy zastępczej, – Wysokość środków finansowych wydatkowanych na utrzymanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	2022-2024	– Gmina Elbląg – GOPS Elbląg
2.	Zabezpieczenie środków finansowych na działania związane z profilaktyką uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	– Liczba zrealizowanych programów/kampanii – Wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę uzależnień	2022- 2024	– Gmina Elbląg – GOPS Elbląg
3.	Organizowanie szkoleń, spotkań, konferencji, superwizji służących podnoszeniu kwalifikacji pracowników socjalnych, asystentów rodziny i osób zawodowo związanych z pracą z rodziną.	– Liczba szkoleń/spotkań/konferencji i uczestników – Liczba superwizji i uczestników	2022- 2024	– GOPS Elbląg – GKRPA
4.	Doskonalenie współpracy lokalnych instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny	Liczba spotkań i uczestników	2022- 2024	– GOPS Elbląg – GKRPA – Placówki oświatowe – Kuratorzy sądowi – Gminna Biblioteka – organizacje pozarządowe

§ 9. Finansowanie programu

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 są:

1. środki własne gminy – zaplanowane na każdy rok budżetowy,
2. środki z budżetu państwa,
3. środki z innych funduszy zewnętrznych.

Środki finansowe na realizację zadania z zakresu wspierania rodziny będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

§ 10. Monitoring Programu

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu.

W każdym roku do dnia 31 marca będzie przedkładane Radzie Gminy Elbląg sprawozdanie z realizacji Programu.

Monitoring Programu będzie odbywał się na bieżąco, równoległe z realizacją poszczególnych działań, przy współpracy wszystkich realizatorów. Uzyskane dane umożliwią ocenę stopnia realizacji Programu oraz zasygnalizują nowe kierunki działań niezbędne do skutecznej pomocy rodzinom potrzebującym wsparcia. Analizie zostanie poddana zgodność realizacji zadań z przyjętymi priorytetami lokalnej polityki społecznej w obszarze wspierania rodziny w oparciu o przyjęte w Programie wskaźniki. Na potrzeby oceny realizacji Programu będą badane tendencje na podstawie określonych wcześniej wskaźników.

Celem monitorowania Programu jest pokazanie wiarygodnych, rzetelnych informacji o stanie zaawansowanych prac, postępach, uchybieniach w realizacji zadań, zmianie zakresu zadań czy też zaniechaniu realizacji zadania wraz z przyczynami i uzasadnieniem takiego stanu rzeczy. Program stanowi dokument otwarty, może podlegać modyfikacji.

§ 11. Zakładane efekty realizacji Programu

Zakładanym efektem programu jest optymalizacja i utrzymanie interdyscyplinarnego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. System powinien opierać się na szybkim i skutecznym przepływie informacji pomiędzy instytucjami oraz na tworzeniu zespołów wspierających rodziny w kryzysie. Zintegrowane działania mają przyczynić się do zminimalizowania negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach oraz do poprawy funkcjonowania rodzin, jednocześnie zapobiegając umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 wyznacza kierunki działań na rzecz wspierania rodziny. Wdrażanie poszczególnych zadań uzależnione jest od możliwości organizacyjnych, finansowych i prawnych jego realizatorów.

§ 12. Zakończenie

Wsparcie dziecka i rodziny jest jednym z kierunków działań lokalnego systemu pomocy społecznej. Aby skutecznie zapobiegać dysfunkcji rodziny konieczne jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które działają na jej rzecz. Najważniejszym elementem jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości.

Pozostawienie rodzin bez odpowiedniego dla nich wsparcia i pomocy specjalistycznej może spowodować wzrost zjawiska degradacji. Ważne jest, by pomoc specjalistyczna

(psychologiczna, socjalna, prawna) mogła być dla rodzin bezpłatna. Tworzony system wspierania rodziny i pieczy zastępczej ma na względzie przede wszystkim dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności. Skuteczna pomoc dla rodzin w przezwyciężaniu trudności w funkcjonowaniu rodziny i wychowaniu dzieci może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości. W lokalnym systemie oddziaływań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać ich opinię pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe wspieranie dziecka i rodziny oraz spowoduje właściwą realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024.